

Inburgeringstrajecten die werken

*Door de Community of Practice
Volwasseneneducatie & Inburgering
van de UNESCO Leerstoel Volwasseneneducatie*

Picture by Rawpixel

Door MSc. Mieke de Haan MLD & Prof. Dr. Maurice de Greef

De Community of Practice is een initiatief van de UNESCO Leerstoel Volwasseneneducatie van de Vrije Universiteit Brussel. De deelnemende instellingen aan de Community of Practice VE & Inburgering zijn:

Alfa College, Curio College (voorheen ROC West-Brabant / Kellebeek College), Graafschap College, Koning Willem I College, Rijn IJssel, ROC Nijmegen, ROC Rivier, ROC van Amsterdam, Summa College, Vista College (voorheen Arcus College)

Inleiding

Een goede plek in de samenleving en op de arbeidsmarkt is niet altijd voor iedereen even gemakkelijk te bereiken. Een groot deel van de inwoners blijft kwetsbaar. Landelijke cijfers bevestigen het beeld van deze kwetsbaarheid onder een grote groep inwoners. Volgens het CBS (2014) kent Nederland nog steeds een groot percentage inwoners, dat uitgesloten is van sociale deelname aan de samenleving, te weten 15%. Dit zijn mensen, die in de meeste gevallen niet kunnen meedoen aan activiteiten, werk, maar ook minder contacten hebben in hun eigen omgeving. Dit komt geregeld voor bij migranten. De Europese commissie gaf eerder aan, dat migranten eerder het risico lopen om sociaal uitgesloten te worden dan de lokale bevolking. Gemiddeld genomen wordt duidelijk dat 26% van de immigranten niet afkomstig uit Europa en 19% van de Europese migranten het risico op armoede lopen, terwijl dit voor de lokale bevolking 17% is (European Commission, 2010). Ook zijn er voorbeelden van migranten, oftewel nieuwkomers die in hun land van herkomst een hogere functie hadden, maar in hun nieuwe 'thuisland' een lagere functie hebben mede door onder andere de taalbarrière die zij in hun nieuwe 'thuisland' ervaren. Maar ook kunnen nieuwkomers met hun ervaring opgedaan in het eigen land een bijdrage leveren aan onze samenleving en arbeidsmarkt als ze de juiste opleiding daarvoor krijgen. Taal blijft dan vaak een barrière, maar wil men deze mensen toch een gewenste plek op de arbeidsmarkt bieden dan zou een combinatie van het aanleren van taal en een beroepsopleiding tot de mogelijkheden kunnen behoren. Daarom lijken combinatietrajecten van een Entree opleiding op maat met de Inburgering uitkomst te bieden. Maar ook om succesvol een MBO opleiding niveau 2 of hoger te kunnen volgen zal extra taalondersteuning nodig zijn. De nieuwkomers hebben immers bij aanvang een taalachterstand. Ze missen veel 'contexttaal', aangezien ze niet in Nederland zijn opgegroeid en ze hebben daarnaast een beperkte woordenschat. Ook missen ze specifieke vaktaalwoorden, die voor een autochtone leerling bekend zijn. Het betreft niet-frequent voorkomende woorden, die wel bekend worden verondersteld. Denk bij horeca bijvoorbeeld aan woorden als kurkentrekker, vergiet, afgieten, blancheren, snufje zout en spiegelei. Daarom is het van belang de nieuwkomers bij de start van het MBO-traject goed te begeleiden.

Door beide trajecten, een inburgeringscursus en een Entree opleiding op maat, zo snel mogelijk te combineren kunnen inburgeraars met een inburgeringsdiploma en diploma van de Entree opleiding doorstromen naar werk of naar een MBO 2 opleiding in de BOL of BBL variant. Inburgeraars waarvoor ten hoogste een niveau van A2 haalbaar is, zouden via de voorgestelde 'Z-(zelfredzaamheids-)route' (voor 'moeilijk leerbaren') kunnen worden begeleid naar werk of participatie in onze maatschappij. Ook hiervoor worden nieuwe trajecten ontwikkeld.

In samenspraak met een aantal ROC's zijn, binnen de Community of Practice Volwasseneneducatie & Inburgering van de UNESCO Leerstoel Volwasseneneducatie van de Vrije Universiteit Brussel, nieuwe trajecten ontwikkeld waardoor deze 'doorstroming' beter kan plaatsvinden. Deze trajecten zijn in gezamenlijke bijeenkomsten ontwikkeld en uiteindelijk gepresenteerd aan de diverse gemeenten. De reden dat een ROC voor deze trajecten een goede partner is, is gelegen in het feit dat deelnemers binnen dezelfde instelling van Inburgering kunnen doorstromen naar regulier MBO onderwijs. Onderzoek van De Greef & Poppelaars (2017) laat zien, dat juist op ROC's trajecten kunnen worden georganiseerd, die:

- doelmatig en renderend zijn;
- toeleiden tot de arbeidsmarkt en daarnaast het dagelijks functioneren verbeteren;
- een impact hebben op het functioneren van de deelnemer en zijn/haar omgeving op verschillende levensdomeinen en de participatieladder;
- uitgaan van het probleem van de deelnemer en investering hierin als kans voor de samenleving zien;
- balanceren tussen vraag en aanbod;
- flexibel zijn en groepswork afwisselen met zelfstandig werken en coaching;
- gebruik maken van duurzame expertise van gekwalificeerde docenten met vrijwillige ondersteuning;
- samen met gedreven partners op alle levensdomeinen kunnen plaatsvinden.

In deze rapportage worden trajecten beschreven die in de Community of Practice Volwasseneneducatie & Inburgering (waarin alle deelnemers hun ervaringen hebben ingebracht) zijn ontwikkeld.

Het gaat in veel gevallen over de koppeling van Inburgering aan een Entree opleiding op maat, direct of via een schakel, waardoor nieuwkomers sneller kunnen doorstromen naar een MBO opleiding op niveau 2 of hoger of een plek op de arbeidsmarkt kunnen vinden. Tijdens de presentatie van de trajecten aan een aantal gemeenten bleek dat de meeste gemeenten positief waren over de trajecten en zij zagen daarin mogelijkheden om talenten van nieuwkomers duurzaam te benutten. Een aantal van de ambtenaren gaf aan, dat ze door de presentaties van de trajecten een duidelijk beeld hadden gekregen over de mogelijkheden die er zijn voor een effectieve Inburgering.

Voorbeelden van gecombineerde- en schakeltrajecten Inburgering en beroepsonderwijs

Hieronder volgt de beschrijving van een aantal trajecten. Behalve de titel van het traject, het doel en de inhoud wordt ook aangegeven welke instelling het traject uiteindelijk heeft uitgewerkt en wie binnen de instelling de contactpersoon is.

A. Combinatietraject NT2 en Entree - BBL

Rijn IJssel met contactpersoon: Marjan van den Broek

Het traject, dat 1,5 jaar duurt, is bedoeld voor statushouders van 18 jaar of ouder die inburgeringsplichtig zijn. De deelnemers zijn wat hun taalniveau betreft op weg naar A2 en zij hebben de potentie om door te groeien naar B1. Ze zijn gemotiveerd om te werken en 5 dagen in de week beschikbaar. De gemeente geeft de deelnemers toestemming om dit traject met behoud van uitkering (P-wet) te volgen. De consultant van de gemeente faciliteert de stage en heeft de regie over het leerwerktraject van de deelnemers.

Daarnaast betaalt de gemeente ook het wettelijk lesgeld en het boekengeld.

De deelnemers gaan 2 dagen per week naar school en 3 dagen per week (betaald of onbetaald) werken ze bij een erkend leerbedrijf. Het eerste half jaar is een oriëntatiejaar. Zij oriënteren zich op de Nederlandse arbeidsmarkt in verschillende richtingen: Horeca, Dienstverlening en Zorg, Logistiek en Verkoop. Tijdens deze periode ligt de nadruk op de vaardigheden die het Nederlandse bedrijfsleven van werknemers vraagt. Maar er is ook aandacht voor studievaardigheden en vaktaal. Per week krijgen de deelnemers 5 uur NT2 onderwijs. Na 15 lesweken kiezen ze een beroepsrichting en vanaf die periode zijn ze 3 dagen in het bedrijf en is er ook daar veel aandacht voor het gebruik van de Nederlandse taal op de werkvloer. Vanuit de instelling heeft iedere deelnemer een studieloopbaanbegeleider als vast aanspreekpunt. Na het eerste half jaar volgen de deelnemers de Entree opleiding van hun keuze, samen met reguliere Entree deelnemers. Daarnaast krijgen ze NT2 onderwijs gericht op het niveau B1.

Aan het eind van het jaar hebben ze hun Inburgeringsdiploma of Staatsexamendiploma gehaald, hebben ze een diploma van de Entree opleiding, een MBO 1 en 1,5 jaar werkervaring.

B. Duaal: taal + MBO opleiding Entree (BBL)

Summa College met contactpersoon: Riëlle van Oorschot

Het traject is bestemd voor statushouders en anderstaligen vanaf 18 jaar. Het is een combinatie van een Entree opleiding en Inburgering of een taalopleiding. De opleiding duurt 1 jaar met een mogelijke uitloop van een (half) jaar. Het betreft de opleidingen: Assistent Installatie- en Constructietechniek, Assistent Dienstverlening en Zorg en Assistent Logistiek. Opleidingen waarvoor in de regio ook werkgelegenheid is.

De gemeente meldt de deelnemers aan en de instelling werft ook zelf deelnemers.

Tijdens de intake wordt met name gekeken naar het taalniveau. Hierbij is A1+ noodzakelijk, evenals duidelijkheid over de beroepsrichting.

De opleiding bestaat uit 3 fases. In de eerste fase, die 7 weken duurt, zijn er 4 lesdagen per week en is er nog geen werk. Stage is wel mogelijk. In deze fase is er aandacht voor het vinden van een juiste match met een werkbedrijf. In fase 2, een periode van 3 weken, komt de deelnemer 3 dagen per week naar school en is hij of zij minimaal 1 dag aan het werk. In de laatste fase, die 30 weken duurt, is er 1 dag les per week en zijn de deelnemers 24 tot 32 uur per week aan het werk, waarvoor zij volgens de CAO worden betaald.

De mentoren werken nauw samen met de participatiespecialisten van de gemeente.

Deze zijn ook 1 dagdeel per week aanwezig op de instelling. Voor het zoeken naar leerwerkbanen is samenwerking met 04Werkt, MKB Eindhoven en VNO/NCW van belang. Aan het eind van het traject heeft de deelnemer het inburgeringsdiploma gehaald of het taalniveau A2(+) en een diploma Entree, waarmee hij of zij door kan stromen naar MBO niveau 2 of duurzaam aan het werk kan.

C. Duaal traject: ISK - Entree

ROC Rivor met contactpersoon: Angela IJkhout

ISK leerlingen en deelnemers die een combinatie van Inburgering en de Entree opleiding volgen, zitten met elkaar in reguliere Entree groepen. Het traject duurt 1 jaar tot 1,5 jaar. De statushouders krijgen een dag in de week inburgeringslessen in 2 niveaugroepen: A1 plus en A2. BBL deelnemers kunnen inburgeringslessen op de avond volgen. Een trajectbegeleider, verbonden aan het loopbaancentrum, zorgt voor de begeleiding van deze deelnemers.

Daarnaast krijgen ze voor de lessen gericht op het beroepsgedeelte van de opleiding (vaktaal) en het vak Nederlands in de Entree pre-teaching. Bij pre-teaching worden de lesstof en de teksten die in de lessen worden gebruikt vooraf doorgenomen. Dat gaat via 'mind-mapping' en aandacht voor kernwoorden, kernzinnen en kernbegrippen.

Pre-teaching is voor deelnemers maar ook voor docenten belangrijk. Vakdocenten leren

zo wat voor 2^e taalleerders belangrijke begrippen zijn en de samenwerking tussen de vakdocent en de NT2 docent komt hierdoor gemakkelijker tot stand.

Deelnemers stromen na het behalen van hun Inburgeringsdiploma en het Entree diploma door naar werk of naar een niveau 2 opleiding. Het is belangrijk dat ook daar aandacht is voor extra taalondersteuning,

D. Schakeltraject naar MBO 1 of 2

ROC Nijmegen met contactpersoon: Bram Esselink

Het schakeltraject duurt 18 weken, gedurende 5 dagen per week en is bedoeld voor statushouders tot 30 jaar. Het doel is om hen kansrijk door te geleiden naar een Entree opleiding of een MBO opleiding op niveau 2. Voor de deelnemer aan het schakeltraject kan beginnen, wordt een assessment afgenomen. Via dit assessment moet duidelijk worden of de deelnemer zich realiseert waaraan hij of zij begint en wat de financiële consequenties zijn. Wat betreft het taalniveau wordt uitgegaan van A1 op alle vaardigheden.

De deelnemers zijn 1 middag per week op een leerbedrijf om zich te oriënteren op de verschillende beroepssectoren. Twee dagdelen worden daarnaast besteed aan NT2, 1 dagdeel is beschikbaar voor kennis van de Nederlandse Maatschappij en 1 dagdeel voor ONA. Daarnaast krijgen de deelnemers Engels, Rekenen, Sociale Vaardigheden en ICT. Tijdens het schakeltraject wordt vastgesteld of een deelnemer kan doorstromen naar een Entree opleiding of naar een MBO 2. Er wordt dan ook gekozen voor een leerweg te weten een BBL of BOL traject. Als duidelijk is welke vervolgstap de deelnemer gaat zetten loopt hij of zij ook een paar dagen in de gekozen vervolgopleiding mee. Aan het eind van het schakeljaar heeft de deelnemer het inburgeringsdiploma of staatsexamendiploma behaald en is er gefundeerd gekozen voor een haalbaar vervolgtraject in het MBO.

E. Schakel ISK - VAVO

Rijn IJssel met contactpersoon: Dick Mol

Leerlingen die met een niveau rond B1 de ISK opleiding verlaten kunnen onder meer instromen in een VAVO opleiding. Ze volgen in de schakelklas, de voorexamenklas op het VAVO, 4 uur NT2 en 4 uur Nederlands op VMBO 3 niveau, waarbij wel extra aandacht is voor schrijfvaardigheid, woordenschat en Nieuwsbegrip. Daarnaast krijgen ze rekenen/wiskunde met aandacht voor de rekentaal en wiskunde op VMBO 3. Naast Engels volgen ze ook reguliere VMBO vakken zoals biologie, nask, economie of maatschappijleer. Ook is er aandacht voor LOB, beroepskeuze en studievaardigheden.

Na dit schakeljaar kunnen de leerlingen doorstromen naar de reguliere examenklas. In de praktijk moet het mogelijk zijn om deze leerlingen ook de kans te geven om naast het VAVO diploma ook het inburgeringsexamen of staatsexamen te behalen.

F. Schakel- en combinatietrajecten voor statushouders

Rijn IJssel met contactpersoon: Dick Mol

Het Rijn IJssel heeft voor statushouders verschillende schakel- en combinatietrajecten ontwikkeld. Die mogelijkheid is er omdat het Rijn IJssel ook zelf ISK trajecten kan uitvoeren, in opdracht van het VO. Naast het 'Schakeltraject VAVO' en het 'Combinatietraject Entree BBL en Inburgering' biedt de instelling ook een 'Schakel ISK naar Entree', 'Combinatie ISK en Inburgering' en een 'ISK naar MBO 2' traject aan.

Schakel ISK naar Entree

Het schakeltraject ISK naar Entree wordt aangeboden aan ISK leerlingen die bijna het A2 niveau hebben. Gezien de arbeidsmogelijkheden worden twee richtingen aangeboden, Horeca en Techniek. De deelnemers krijgen heel veel vaktaal en worden voorbereid op een NT2 niveau verhoging naar B1.

Combinatietraject ISK en Inburgering

Het combinatietraject ISK en Inburgering biedt aan ISK leerlingen die 18 jaar worden en qua taalniveau rond A2 functioneren de mogelijkheid om het Inburgeringsexamen af te leggen. De tijdelijke vrijstelling van de inburgeringsplicht wordt dan ingetrokken. Het traject start 2 maal per jaar en duurt 15 weken. Ze krijgen 1 dag les per week met examentraining NT2, KNM en ONA, bovenop de reguliere ISK uren. Door de ervaring die met dit traject wordt op gedaan, lijkt het goed mogelijk om ook het VAVO traject en het Entree traject (BBL) met het Inburgeringsexamen te combineren.

ISK naar MBO 2

Leerlingen die van het ISK doorstromen naar MBO 2, functioneren op taalniveau A2 en krijgen van het begin van het schooljaar tot de kerstvakantie 5 uur taalondersteuning per week. Dat wordt per cluster en in groepen aan de randen van de dag georganiseerd. Er is hierbij veel aandacht voor vaktaal. Daarnaast is er voor deze leerlingen extra aandacht voor studievaardigheden en de wijze waarop het MBO is vormgegeven. Ook is een goede begeleiding van de overgang van ISK naar het MBO belangrijk.

G. School first

Koning Willem 1 College met contactpersoon: Danny Johan

School first biedt een Entree opleiding aan jonge statushouders. Het doel is om hun kansen op de arbeidsmarkt duurzaam te vergroten en hen de gelegenheid te bieden een Entree diploma te behalen. Het Koning Willem 1 College werkt hierbij samen met Weener XL. Dat is het werk- en ontwikkelbedrijf van de gemeente 's-Hertogenbosch voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. In het bestand zitten relatief veel jonge statushouders, zonder startkwalificatie, die de potentie hebben een MBO 2 opleiding of hoger te volgen. Hun taalniveau is echter niet toereikend om in MBO 2 in te stromen. Weener XL geeft hen de kans via een Entree opleiding een basis te leggen en te bezien of doorstromen naar een hoger niveau mogelijk is. Ook biedt Weener XL ondersteuning bij het vinden van stageplaatsen en bijbanen voor de deelnemers.

Om aan de opleiding te kunnen beginnen moeten de deelnemers wat betreft Nederlands bij aanvang van de opleiding over niveau A2 beschikken. Tijdens de opleiding die ze in een reguliere Entree groep volgen krijgen ze 6 uur taalondersteuning vanuit de afdeling Educatie. Naast de ondersteuning vanuit Weener XL krijgen deze deelnemers ook ondersteuning van de decaan van de instelling. Om te voorkomen dat deelnemers onder hun niveau werken krijgen ze extra opdrachten en meer uitdagingen tijdens de stages. Voor hen is de Entree opleiding nadrukkelijk niet het eindstation. Ongeveer 40% van de deelnemers aan School First 2017 - 2018 is doorgestroomd naar een vervolgopleiding.

H. Z-route naar maatschappelijke participatie of werk

Curio College met contactpersoon: Jonneke Prins

Dit duale inburgeringsprogramma heeft een looptijd van 1,5 tot 2 jaar en is bedoeld voor ongeletterde of laaggeletterde NT2 deelnemers, waaronder ook statushouders.

Tijdens de verlengde intake wordt van alle deelnemers vastgesteld wat hun juiste startniveau is, of ze voldoende gealfabetiseerd zijn en of ze analfabeet zijn of een ander schrift beheersen. In het laatste geval zal hun leertempo hoger liggen.

De opleiding is onderverdeeld in 3 fases. In fase 1 en 2 zijn er 4 dagdelen NT2 onderwijs per week gepland en 5 dagdelen NT2 in fase 3 (van ANT2 A naar ANT2 B tot eind fase 3 ANT2 C/A1). In fase 2 wordt 1 dagdeel van 2,5 uur gereserveerd voor de praktijk. In fase 3 betreft dit 1,5 dagdeel en in totaal 4,5 uur. Als een deelnemer anders gealfabetiseerd is, duren de fases respectievelijk 12, 24 en 24 weken. De andere deelnemers krijgen meer tijd, te weten: 14, 36 en 26 weken.

Daarnaast is er aandacht voor het in beeld brengen van de eigen biografie (wie ben ik en wat kan ik) naast het verkennen van de eigen woonplaats. Per fase wordt de praktijkcomponent verder uitgebreid, steeds startend bij de eigen mogelijkheden en

vanuit de klas naar de praktijk in de samenleving. Bij dit onderdeel worden ook taalmaatjes ingezet. Elke fase wordt afgesloten met een ANT2 toets en een portfolio. Door deze manier van werken, waarbij vanaf het begin van het traject functionele leerdoelen gesteld worden, ziet de deelnemer de relevantie van het eigen leren en pakken zij ook na de cursus gemakkelijker taken op, waarbij lees- en schrijfvaardigheid nodig is.

Aandachtspunten

De trajecten die door de leden van de Community of Practice Volwasseneneducatie & Inburgering in april 2019 werden gepresenteerd, gaan in de richting van de nieuwe voorstellen voor de Inburgering. Zo is er een voorbeeld van een Z-route en zijn de andere routes gericht op de voorgestelde Onderwijsroute. Bij de uitvoering op dit moment hebben de instellingen nog te maken met de huidige wet- en regelgeving. Tijdens de presentaties werd een aantal aandachtspunten benoemd:

- Wet- en regelgeving
- Taalniveau
- Andere vakken
- Beroepsbeeld
- Persoonlijke situatie
- Randvoorwaarden deelname

Wet- en regelgeving

Als een statushouder die nog moet inburgeren een MBO opleiding volgt, wordt hij of zij tijdelijk ontheven van de inburgeringsplicht en kan ook geen DUO lening worden aangevraagd. Deze tijdelijke ontheffing moet nu via DUO worden opgeheven en de DUO lening moet worden aangevraagd. Dit verandert als de wet wordt aangepast.

Als een statushouder een BOL opleiding gaat volgen komt hij of zij in aanmerking voor studiefinanciering. Bij BBL is dat niet het geval. De studiefinanciering is lager dan de uitkering. Soms zorgen gemeenten voor een aanvulling, soms geven gemeenten toestemming om met behoud van de uitkering naar de opleiding te volgen en in sommige gevallen is een bijbaan een oplossing.

Taalniveau

Om met succes een Entree opleiding te kunnen volgen, is het taalniveau A1 vaak niet toereikend. Soms is een schakeltraject vanuit de ISK een oplossing. Soms worden er echter gelijktijdig inburgeringslessen en Entreelessen aangeboden om een student de taal spoediger te laten leren. Ook wordt de Entree opleiding soms verlengd. In één van de instellingen wordt ook een vorm van pre-teaching gegeven. Dat betekent dat de deelnemers door de docent NT2 wordt voorbereid op de vaklessen. De vakdocent wordt op deze manier ook betrokken bij de vaktaalontwikkeling van deze deelnemers. Als er sprake is van combinatietrajecten is het van belang dat er een goede afstemming is tussen de docenten van de beroepsopleiding en de Inburgering. Als er doorstroming naar niveau 2 mogelijk is, is verdere taalondersteuning en begeleiding als inburgeraar ook aan de orde. Dit vraagt om een duidelijke regie. Eén van de instellingen regelt deze extra

begeleiding en extra taalondersteuning per sector aan de randen van de dag.

Andere vakken

Alle aandacht gaat uit naar het Nederlandse taalniveau van de statushouders. Maar er zijn nog meer vakken van belang. Rekenen en een vak als Engels bijvoorbeeld. Voor doorstroming naar hogere niveaus zijn deze belangrijk.

Beroepsbeeld

Het blijkt dat statushouders veelal geen duidelijk beeld hebben van de werkzaamheden in de beroepssector van hun keuze. Voordat een keuze wordt gemaakt voor een bepaalde sector kunnen de deelnemers via filmpjes of via bedrijfsbezoeken daarvan een duidelijker beeld krijgen. Het is belangrijk dat werkgevers in de regio open staan voor deze doelgroep en ook bereid zijn via "meet and match" bijeenkomsten en/of bezoeken aan hun bedrijf de deelnemers te informeren.

Persoonlijke situatie

Statushouders hebben ook allemaal zelf zo hun mogelijkheden, wensen en eisen. Dat maakt dat de gemeente en de instelling wel van alles kunnen bedenken, maar dat voor uitvoering uiteraard ook de statushouder zelf in het voorgestelde traject mee moet kunnen gaan. Dat vraagt om begeleiding en soms flexibiliteit aan beide kanten. Ondanks de motivatie van de deelnemers, blijkt het verzuim in de praktijk toch groot. Dat heeft soms te maken met hun kwetsbare gezondheid, maar ook omdat ze mee moeten naar afspraken om te tolken enzovoorts.

Alleenstaande minderjarige asielzoekers (AMA's) komen als ze 18 worden in een geheel gewijzigde begeleidingsstructuur terecht. Er wordt van hen verwacht dat ze dan min of meer op eigen benen kunnen staan. Dat vraagt om extra ondersteuning vanuit de onderwijsinstelling.

Randvoorwaarden deelname

Statushouders zijn niet bekend met allerlei zaken die met de start van een opleiding te maken hebben. Het gaat dan onder meer om het huren of kopen van boeken, aanvragen van middelen via een noodfonds of steunfonds, het regelen van een OV reisproduct, het gebruik van een ELO en het zoeken van een stageplek.

Succesfactoren

Naast de geformuleerde aandachtspunten wordt duidelijk, dat de trajecten wel een positief leerresultaat kunnen hebben en ervoor kunnen zorgen, dat deelnemers eerder de gestelde doelen bereiken. Vanuit de Community of Practice Volwasseneneducatie & Inburgering zijn zes succesfactoren geformuleerd, die aangeven wat de meerwaarde van deze trajecten zijn.

Tijdswinst

Trajecten met een duaal karakter leveren tijdswinst op.

Contact met Nederlanders

Statushouders ervaren het als positief, dat ze in reguliere klassen de opleiding volgen. Ze hebben daardoor veel contacten met Nederlanders.

Beeld Nederlandse samenleving en arbeidsmarkt

De statushouders krijgen een reëel beeld van de Nederlandse samenleving en arbeidsmarkt, doordat ze vijf dagen in de week actief met hun opleiding in de BBL met hun leerwerktraject bezig zijn.

Doorstroom

Het hebben van veel taalcontacten maakt het makkelijker door te groeien naar een B1 niveau.

Korte lijnen in ketensamenwerking

Om een gecombineerd traject uit te voeren is samenwerking met verschillende partners noodzakelijk. Het gaat dan om de gemeente, het bedrijfsleven in de regio, het beroepsonderwijs en het inburgeringsonderwijs. Dat vraagt om korte lijnen en een goede onderlinge afstemming.

Vorbereiding beroepsonderwijs en arbeidsmarkt

Het blijkt dat een Entree opleiding een goede voorbereiding is op de arbeidsmarkt, maar zeker ook op een MBO 2 opleiding (of hoger). De deelnemer heeft een beter beeld van de arbeidsmarkt, beschikt over de werknemersvaardigheden die in Nederland van belang zijn, heeft een goed beeld van de studievaardigheden die worden gevraagd en beschikt over een taalniveau dat het mogelijk maakt de opleiding te volgen. Overigens zal aandacht voor taalontwikkeling de eerste jaren zeker nodig blijven.

Nawoord

De presentatie van de trajecten die in deze rapportage zijn opgenomen vond plaats in april 2019. De vraag rees toen of de opzet van de trajecten past binnen het nieuwe inburgeringsstelsel. In juni 2019 stuurde Minister Koolmees een brief aan de Tweede Kamer over de stand van zaken Veranderopgave Inburgering. De drie leerroutes in het nieuwe stelsel (Onderwijsroute, B1 route en Zelfredzaamheidsroute) worden daarin verder uitgewerkt. In deze rapportage worden met name onderwijsroutes beschreven. In de brief staat hierover:

“De onderwijsroute bestaat uit een taalschakeltraject, waarin de inburgeringsplichtige niet alleen de Nederlandse taal leert op minimaal niveau B1 maar tegelijkertijd zo goed mogelijk wordt voorbereid op de instroom in het Nederlands beroeps- of wetenschappelijk onderwijs” (Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, 2019, p. 8). De route is gericht op inburgeringsplichtigen tot 28 jaar. Dit omdat vervolgens nog gebruik gemaakt kan worden van studiefinanciering. Voor de taalschakeltrajecten worden eindtermen vastgesteld. Om de kwaliteit van taalschakeltrajecten te waarborgen wordt wettelijk geregeld dat gemeenten deze alleen mogen inkopen bij aanbieders die een diploma-erkenning hebben verkregen voor een taalschakeltraject. De Inspectie van het Onderwijs voert het toezicht op de kwaliteit van de taalschakeltrajecten uit en ze worden opgenomen in de WEB. Voor het taalschakeltraject wordt uitgegaan van ongeveer 1000 uur. Daarnaast is er voor vakken als rekenen, Engels en studievoordigheden nog 500 uur nodig. Met een diploma voor het taalschakeltraject heeft de inburgeraar niet automatisch recht op doorstroming naar een MBO opleiding niveau 2 of hoger.

In de beschreven trajecten wordt gebruik gemaakt van de Entree opleiding op maat. Met dat diploma heeft de inburgeraar wel recht op instroom in een MBO opleiding op een hoger niveau.

Voor de Z-route wordt ten slotte een urennorm vastgesteld, die een stuk hoger ligt dan de norm van 600 uur deelname aan een cursus. Ook komen er regels voor activatie en participatie. “De Z-route is hiermee een zeer intensieve route in het inburgeringsstelsel, waarvan een eindgesprek met de gemeente een onderdeel is. Nadat aan de urenverplichting en het eindgesprek is voldaan, ontvangt de inburgeringsplichtige een certificaat dat aan de inburgeringsplicht is voldaan” (Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, 2019, p. 9). In de beschreven Z-route is ook veel aandacht voor activatie en participatie. Uiteraard is er nog geen eindgesprek met de gemeente opgenomen.

Referenties

CBS. (2014). *Nederland presteert bovengemiddeld op thema's Europa 2020*. 07-06-2014.
<<http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/dossiers/eu/publicaties/archief/2014/2014-4058-wm.htm>>.

De Greef, M. & Poppelaars, M. (2017). *Educatietrajecten als maatschappelijke oplossing voor kwetsbare inwoners van Noord-Brabant*. 's-Hertogenbosch: Artéduc.

European Commission. (2010). *Research Note 1/2010: Detailed analysis of the relative position of migrants*. Brussel: European Commission.

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. (2019). *Stand van zaken Veranderopgave Inburgering*. Den Haag: Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

